

WAAROM HEBBEN RATINGBUREAUS ZOVEEL INVLOED?

Dat Standard & Poor's zich duizenden miljarden dollars misrekenet bij een beslissing die de wereld doet daveren, verwondert **PAUL DE GRAUWE** eigenlijk al lang niet meer. Het verrassende is dat iedereen naar die ratingbureaus blijft luisteren.

Nutteloos, gevaarlijk en machtiger dan ooit

PAUL DE GRAUWE

Wie? Emeritus hoogleraar economie.
Wat? Economische instellingen mogen zich niet langer baseren op de inschatting van onbetrouwbare ratingbureaus.
Waarom? Ze moeten hun huiswerk zelf maken.

De afwaardering van de kredietwaardigheid van de Amerikaanse overheid door Standard & Poor's heeft de discussie over de geloofwaardigheid van de ratingbureaus opnieuw aangewakkerd. Als u het mij vraagt is die geloofwaardigheid nul. Maar dat was al duidelijk vóór de beslissing van Standard & Poor's om ook de Amerikaanse overheid aan te pakken. Het merkwaardige is wel dat de Angelsaksische pers geen graten zag in de opeenvolgende afwaarderingen van Europese landen. Toen heette het dat de regeringen van die landen fout zijn en de ratingbureaus slechts de boodschappers zijn van het slechte nieuws. Nu Amerika wordt aangepakt is er grote consensus dat de ratingbureaus falen.

Euforie

De ratingbureaus falen inderdaad, zowel in Amerika als in Europa. Het falen van die instellingen is niet zomaar een verkeerde inschatting hier en daar. Het is systematisch. Tijdens de periode van hoogconjunctuur wanneer in de markten optimisme en euforie heerste, was er ook optimisme en euforie bij de ratingbureaus. Eén van de effecten hiervan was dat in die periode meer dan 60 procent van de uitgiften van obligaties (inclusief rommelobligaties) een AAA kreeg. Dit is te vergelijken met een professor die voor zijn vak aan meer dan 60 procent van de studenten twintig op twintig zou geven. We zouden zeggen dat er iets verkeerd is met de manier van quoteren van de professor.

Na de crash, toen de ratingbureaus hun grove fouten inzagen gingen ze in de andere richting massale fouten maken. Ze begonnen toen systematisch de activa die ze tot voor kort de beste score hadden gegeven af te waarderen. Om terug te komen bij onze professor. Die zou na een tijdje geconstateerd hebben dat zijn scores geflatteerd zijn, waarna hij beslist een correctie door te voeren en de volgende cohort studenten te bestraffen met scores van minder dan tien op twintig. We zouden besluiten dat deze professor een onbetrouwbare scoringsmethode gebruikt. In een goede universiteit zou die professor afgedankt worden. De ratingbureaus gedragen zich op dezelfde wijze als mijn hypothetische professor.

Het probleem van de ratingbureaus is in feite

nog erger dan dat van de professor. Wanneer de ratingbureaus geflatteerde ratings uitdeelden in de periode van economisch optimisme had dit tot gevolg dat dit optimisme werd aangewakkerd. Euforie en systematische onderschatting van de risico's leidden tot zeepbellen en uiteindelijk tot een crash. Na de crash, toen pessimisme de ondertoon werd in de financiële markten, hadden de systematische afwaarderingen door de ratingbureaus tot gevolg dat het pessimisme werd aangescherpt, en zo ook de financiële crisis. De ratingbureaus droegen dus bij tot de excessen in de financiële markten, zowel de excessen naar boven als naar beneden.

Paniekerig

Je zou voor minder je geloofwaardigheid ver-

landen onnodig hebben versterkt. Het is vandaag moeilijk geworden om dat wantrouwen te keren.

Waarom hebben de ratingbureaus zoveel macht behouden, ondanks het feit dat hun incompetentie nu toch duidelijk zou moeten zijn voor iedereen? Het antwoord is dat de overheden, en vooral de Europese overheden, systematisch gebruik maken van de ratings die deze instellingen rondstrooien. De ECB deed dit in het recente verleden toen ze haar liquiditeitspolitiek afhankelijk maakte van de waarderingen van de ratingbureaus. De toezichhouders doen hetzelfde wanneer ze de risico's van de banken inschatten op basis van het oordeel van deze instellingen. Door een belangrijk deel van hun verantwoordelijkheden toe te vertrouwen aan ratingbureaus hebben de Europese overheden een te grote macht gegeven aan deze instellingen.

Het probleem van de ratingbureaus is niet dat ze Amerikaans zijn, wel dat ze niet betrouwbaar zijn

Een belangrijke ingreep om de macht van de ratingbureaus te verminderen bestaat erin dat de ECB en de Europese toezichhouders hun eigen huiswerk maken en bedanken voor de diensten van instellingen die bewezen hebben geen betrouwbare risico evaluaties te kunnen doen. Als de diensten van de ratingbureaus door de overheidsinstanties niet meer worden gebruikt dan zal ook vanzelf de invloed van die instellingen dalen. Vele andere voorstellen circuleren om de macht van ratingbureaus te beknotten, onder meer het oprichten van ene Europees ratingbureau. Ik verwacht daar niet veel van, al was het maar omdat ik niet geloof dat het label 'Europees' tot betere beoordelingen zal leiden. Het probleem van de ratingbureaus is niet dat ze Amerikaans zijn. Het probleem is dat ratingbureaus bevolkt worden door mensen van vlees en bloed die onderhevig zijn aan dezelfde bewegingen van euforie en depressie die aanwezig zijn in de financiële markten. De ratingbureaus voegen geen nieuwe informatie toe. Wat ze wel doen is de bewegingen van euforie en depressie versterken. De beste manier om dit amplificatiemechanisme te breken, bestaat erin de diensten van deze instellingen niet meer te gebruiken. De overheidsinstanties moeten hier het voortouw nemen.

De Chinese spion in uw huiskamer

U wordt wellicht bespioneerd door de Chinese overheid, via uw eigen computer dan nog. **DOMINIQUE DECKMYN** vindt dat u daar bovendien erg rustig onder blijft.

DOMINIQUE DECKMYN

Wie? Redacteur media bij deze krant.
Wat? We moeten voorzichtiger leren omspringen met informatie die we op internet publiceren.
Waarom? Omdat we nog altijd niet blijken te beseffen wat daarmee aangericht kan worden.

Het internet is een eindeloos warenhuis vol informatie. Iedereen kan zijn karretje vullen, en wie handig is hoeft niet langs de kassa te passeren. Geweldig! Zolang we maar beseffen dat er ook veel informatie over ons in de rekken ligt. En dat anderen zich daar met hetzelfde gemak van kunnen bedienen.

Vorige week vernamen we op welke schaal dat gebeurt. We leerden dat de hackers van Operation Shady Rat (de hippe naam is afkomstig van een beveiligingsbedrijf, niet van de hackers) ongegeneerd snuisterden in de gegevens van meer dan 70 van onze bedrijven, overheidsdiensten en denktanks. En dat die hackers vrijwel zeker voor de Chinese overheid werken. Dat leverde de jongste dagen een paar pittige krantenkoppen op. Maar het haalde niet eens de frontpagina's, en volgende week is het weer vergeten.

China buit elk lek in onze netwerken uit om informatie te stelen waar het zijn voordeel mee kan doen

Waarom? Voor een stuk natuurlijk omdat het amper nieuws is. We weten al jaren dat een aantal mogendheden, en dan vooral China, elk lek in onze netwerken uitbuiten om informatie te stelen waar ze hun voordeel mee kunnen doen. De enige verrassing was hoe systematisch en op wat voor industriële schaal dat tegenwoordig gebeurt. Het spreekt vanzelf dat de hackers morgen gewoon doorgaan. Net zoals ze dat ook deden alle vorige keren dat ze werden betrapt. Want blijkbaar levert de informatie die zij buitmaken hun opdrachtgever flinke voordelen op. Voordelen die veel zwaarder doorwegen dan de politieke prijs die betaald moet worden als hun heimelijke activiteiten ontdekt worden. Wat voor voordelen? De doelwitten van Operation Shady Rat - technologiebedrijven, energiebedrijven, overheidsdiensten - geven ons daar een behoorlijk idee over. Chinese (overheids-) bedrijven zijn behoorlijk competitief, en ze worden dat nog meer als ze precies weten wat er omgaat bij hun westerse concurrenten. En in politieke onderhandelingen kan het behoorlijk helpen als je precies weet wat de tegenpartij denkt en van plan is. Maar blijkbaar vinden we dat allemaal niet zo bijzonder erg. Het bedrijf dat de illegale activiteiten blootlegde, moest er zelfs een voldoende

sexy naam voor verzinnen (Operation Shady Rat, het bekt inderdaad wel lekker) om een beetje aandacht te krijgen voor zijn ontdekking. Nu, dat is allemaal goed en wel - zo lang we maar goed beseffen dat onze nonchalance over computerbeveiliging een prijs heeft. Heel wat meer aandacht ging er de jongste maanden naar de hacking-exploits van Lulzsec, een zootje ongeregeld dat uitpakte met een reeks mediagenieke stunts. Een paar websites platgooien (waaronder die van de CIA en de FBI), of wat gestolen informatie op het web posten. Weinig meer dan kwajongensstreken. Maar ze bewijzen wel hoe pover zelfs onze grootste bedrijven zichzelf hebben beveiligd: als we al niet beschermd zijn tegen een klein groepje adolescenten met iets meer dan gemiddelde computervaardigheden, hoe zouden we dan op kunnen tegen goed gefinancierde, professionele organisaties?

Las Vegas

Precies hoe kwetsbaar we zijn via deze zachte onderbuik die het internet is, bleek deze week nog maar eens op de beruchte Black Hat en DefCon conferenties in Las Vegas. Twee evenementen waar hackers en beveiligingsexperts elkaar ontmoeten. Eén van de meest gerucht-makende demonstraties was die waarbij van op afstand het alarm van een auto werd uitgeschakeld, het slot geopend en de motor gestart. Dat was mogelijk, omdat die auto een gsm-aansluiting had. Dezelfde methode zou, volgens sommigen, ook gebruikt kunnen worden om andere apparaten en machines die op publieke netwerken zijn aangesloten, te controleren of saboteren. En dan hebben we het misschien over energiecentrales of drinkwaterinstallaties. Op Black Hat werd ook de aandacht gevestigd op een probleem van een enigszins andere aard: de informatie over onszelf die we vrijwillig op het internet plaatsen, zonder te beseffen waartoe die informatie met wat slechte wil kan worden ingezet. Een onderzoeksgroep 'voedde' een computerprogramma met de Facebook-profielfoto's van 25.000 mensen. Foto's die open en bloot op het internet staan. Dat computerprogramma was nadien in staat op deze mensen in 31 procent van de gevallen te herkennen. Wat betekent dat precies? Wel, dat als u straks wordt gefotografeerd op gelijk welke plek (bijvoorbeeld een plek waar u liever niet gezien wordt, laat uw fantasie maar even werken), dat zo'n computerprogramma dan in enkele seconden uw naam kan achterhalen. En alle andere informatie die over u voorhanden is op het internet. Daarvoor hoeft er niets te worden gehackt. Het is zelfs niet helemaal duidelijk of daarbij een wet wordt overtreden. Dit is allemaal geen reden voor paniek of paranoia. Al deze bedreigingen kunnen we namelijk aanpakken, met een combinatie van technologie en wetgeving. Maar dan moeten we wel eerst een einde maken aan onze naïviteit. Het internet bestaat. Onze informatie staat erop. Dat heeft gevolgen voor ons, als individu en als samenleving. En die moeten we ernstig nemen.

CORRECTIES & AANVULLINGEN

Landbouwgrond. Ethiopië stelt geen honderden miljoenen (*DS 5 augustus*), maar ongeveer 350.000 hectare landbouwgrond ter beschikking van grote bedrijven, waarvan het merendeel in buitenlandse handen is.

'Als we nu nog vier weken enkel maar over Brussel-Halle-Vilvoorde onderhandelen, zal dat weinig indruk maken op de financiële markten.'

PATRICK DEWAELE, kamerfractievoorzitter voor Open VLD, wil geen spelletjes spelen, maar aan het werk gaan (in Het Nieuwsblad).